

er ganske vist meget liden Sandsynlighed for, at det vil blive vedtaget; det er Noget, man maa sige sig selv, at det ikke vil blive vedtaget i en lang Arrække. Jeg vil derfor heller ikke paa Grund af dette Forslag være med til at skyde Afgjørelsen af Præstelønningerne ud, men dette Forslag bør fremsættes, og saa vil jeg henstille til det ærede Medlem for Beringe (S. Holm), om det ikke var rigtigt subsidiært til dette Vn-dringsforslag at stille et Forslag om Tiendens Afsløsning. Det ærede Medlem har antyndet Rigtigheden af at indbringe et saadant Forslag her i Thinget som et særligt Lovforslag, og det vilde jeg ogsaa finde rigtigt, men det kunde jo være muligt, at det Udvalg, der blev nedsat til Behandling af et saadant Forslag, ikke blev det samme som det, der blev nedsat om Geistlighedens Lønning, og det var da værd at tage under Overveielse, om ikke det Udvalg, som kom til at behandle Geistlighedens Lønning, kunde sætte Tiendeafsløsningsforslaget i Forbindelse med selve Forslaget eller det Vn-dringsforslag, som mulig vil blive stillet af det ærede Medlem for Sorø, og da stille det ved Siden af dette som subsidiært. Skulde det stilles som Lovforslag, vilde jeg foretrække den Skikkelse, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) antydede, idet jeg tror, at det egentlig ikke vilde berede Loven saa store Vanskeligheder, som Forslagsstillernes Ord fører antydede, som Forslaget i sig selv bereder. Der er jo, som Forslaget lyder, egentlig i sig selv Vanskeligheder nok. I § 1, 2det Stykke, hvor der tales om at paalægge Sædegaardseierne Forpligtelse til at udrede Præstepenge, ligger allerede en Vanskelighed, thi den ærede Forslagsstiller ønskede jo at faae disse fastsatte i Loven, hvorimod den ærede Minister mente, at man ikke kunde gaa ind derpaa, fordi det var en Uretfærdighed. Man tør vel ogsaa dristig sige, at man i det andet Thing ikke vil gaa ind paa at paalægge Sædegaardene fast bestemte Præstepenge. Der vil efter min Mening være meget mere Sandsynlighed for, at man vilde gaa ind paa at tage Byrden fra en Anden, end at man vilde gaa ind paa at være med til at paalægge sig selv en Byrde, at man altsaa snarere vilde gaa ind paa at borttage Tienden, end man vilde gaa ind paa at lægge en Tiende paa sig selv. I tredje Stykke af Lovforslagets § 1 handles der om Kjøbstadernes Tilbud; dette skal jo ogsaa først fastsættes ved Lov, og dersom det ikke gjøres samtidig med denne Lov, vil det jo neppe være muligt at faae en nogenlunde taalelig Overenskomst i saa Henseende. Men fastsættes det ved denne Lov, vil jo, naar man tager f. Ex. det af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) nævnte Forslag, en billig Afsløsning af Tienden med det Femtendobbelte, og man fratager Præstepengene og de øvrige Afgifter i Kjøbstæderne, det ene være

et Æquivalent for det Andet. Jeg tror derfor, at Lovforslaget virkelig i sig selv har flere Hindringer for at udkomme som Lov, end de Forslag, som ere komne frem, før med sig. Og naar man ser hen til den særlige Fond, vil det være en væsentlig Hindring. Den ærede Minister vil jo gjøre det til en Betingelse, vi kjende jo Administrationens Syn paa dette Spørgsmaal, og vi faae ikke Loven ud, uden at Pengene komme i en særlig Fond. Dertil vil nu jeg ikke kunne være med uden under visse Betingelser; kun naar et Forslag som det af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds kunde finde Plads i Loven, kunde jeg være med til en særlig Fond. Jeg siger altsaa, at selve Lovforslaget i sig i Grunden indeholder flere Hindringer for at blive til Lov end de Forslag, der ere blevne antydede. Men saa mener man, at det er en stor Uretfærdighed mod Husmændene, mod Arbejderne, at man ved et Pennestrøg stryger disse store Summer og lader dem gaa ud af Statskassen, hvor de saa igjen væsentlig tages af Tolden, hvortil Husmændene og Arbejderne bidrage det Væsentlige. Ligeoverfor en saadan Indvending maa jeg gjøre opmærksom paa, at Husmændene og Arbejderne slippe ogsaa for deres Tiende; de svare nemlig ogsaa Tiende, de give Høstgænge, de skulle offere, og alt det slaas der en Streg over; de blive fri for alle Udgifter ved Daabshandlinger, Brudevielser osv. Alt det slaas vi en Streg over. Vi have altsaa paa ingenfomhelst Maade forurettet disse Mennesker. Naar der er blevet sagt, at man paa en Gang vil give 60—70 Millioner til de mindre Landbrugere, er det urigtigt. Thi det at give 2½ Million om Aaret bliver i alt Fald kun Renten af denne Sum og ikke Summen selv; men det er heller ikke iøvrigt rigtigt. Dersom man, som det ærede Medlem for Viborg (Klein) indrømmede, er enig om, at det i sin Tid er uretfærdigt paalagt, kan her ikke være Tale om, at man skænker 60—70 Mill. til disse Folk, thi Forholdet er da det, at disse Eiendomme i en lang Arrække have maattet give flere Gange 60—70 Mill. Løsen maa blive om at fritage dem for den uretfærdige Byrde. Naar den ærede Ord fører for Forslagsstillerne (Berg) igaar henvendte en Bemærkning til det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjer) og mig om, hvad Bønderne vilde sige, naar vi nu kom med et saadant Forslag om Eftergivelse af Tienderne, naar vi hidtil have fortalt dem, at vi vilde have en Afsløsning, ja, saa vilde Nykjøbingboerne, som det ærede Medlem nævnte, sige som saa: „Det er underligt, at I ikke ere faldne paa det før og have sat det i Spidsen, og saa kunde I have sat det Andet subsidiært“. Men det forekommer mig, at, naar det ærede Medlem nu er saa bange for at sætte Tiendeafsløsningen i Forbindelse med dette Lovforslag, er han ikke alene, som han selv sagde, konservativ, men virkelig reaktionær. Thi